

OBEČNÁ PSYCHOLOGIE

= zkoumá obecné zákonitosti fungování lidské psychiky

Předmět: psychické jevy

A/ **psychické procesy**- trvají krátkodobě (vteřiny)

1/ kognitivní procesy= smyslové= poznávací (vnímání, myšlení, představy)

2/ paměťové- Ebbinghaus

3/ motivační= emoce+ vůle

B/ **stavy= nálady**- dlouhodobější charakteristiky psychiky

1/ pozornost

2/ spánek

C/ **vlastnosti**- temperament.....studuje psychologie osobnosti, ne obecná psychologie

BIOSOCIÁLNÍ DETERMINACE LIDSKÉ PSYCHIKY

- determinace= určení

Sociální činitelé

a) **užší sociální prostředí**- interakce se skupinami (viz. kpt Socializace jedince)

b) **širší soc. prostředí**- vývoj společnosti v závislosti na klimatických a geografických podmínkách

- masmédiá

- normy společnosti (zákon)

Biologičtí činitelé

a) CNS (mozek + mícha)

b) Žlázy s vnitřní sekrecí=štítná žl., hypofýza, nadledviny, varlata, vaječníky

c) stav organismu – akutní, chronické

d) traumata- úrazy

Psychické procesy:

A/ Kognitivní= poznávací, smyslové:

1/ Vnímání- patří mezi kognitivní psychické procesy

= subjektivní proces odrážení objektivní reality v našem vědomí prostřednictvím receptorů

- poznáváme to, co v přítomném okamžiku působí na naše smysly

- zahrnuje proces analýzy a syntézy

Proces vnímání-

PODNĚT- působí na **ANALYZÁTOR**- vzniká **POČITEK**- více počitků jednotlivých analyzátorů se sjednotí ve **VJEM**

Analyzátor= smyslový orgán

- **tvoreň** receptorem, nervovou drahou, korovým centrem v CNS
- je podrážděn při dostatečné intenzitě podnětu- absolutní práh čivosti

Dělení analyzátorů

A/ **vnější**- dálkové= zrakový, sluchový, čichový

- dotykové= chuťový, tlakový, tepelný, bolesti

B/**vnitřní**- pohybu, rovnováhy, polohy, bolesti, trávení, dýchání, srdeční činnosti

Počitek= obraz některého jednotlivého znaku vnímaného podnětu
(barva, nakyslá chuť)

- pouze teoreticky, nelze takto rozčlenit, **VNÍMÁNÍ JE SYNTÉZA**

Vjem= výsledek vnímání= obraz předmětu nebo procesu jako celku

Naše vnímání je významně ovlivněno: zkušenostmi, pamětí, myšlením...

- + okolnostmi: psychickými vlastnostmi- temperamentem, intelektem.....
- + psychickými procesy- pozorností, stupněm aktivace

Druhy vnímání

1/ **prostoru**- tvar, velikost, vzdálenost, umístění ve směru

2/ **času**- délka trvání časového úseku (měřítkem bývají biologické funkce- srdce)

3/ **pohybu**- souvislost s předchozím, vnímání zrakem je doprovázeno pohybem očí, hlavy

4/ **sociální**- termín **sociální percepce** /problém sociální psychologie/

Kompence- dojde-li k poškození či není-li některý smyslový orgán vyvinut, ostatní receptory mohou vyvážit nedostatek (slepčí –hmat, sluch)

Vlastnosti vnímání

Výběrovost- Zaměřenost- Celostnost

Podnět- (analyzátor) počitek- vjem- pojem- soud- úsudek

- podnět teď právě nepůsobí na smysly- představa (paměťová, fantazijní)
- pojem (slovní vyjádření) + soud + úsudek= MYŠLENÍ

2/ Představy= názorné představení předmětu

- nepůsobí v dané chvíli na naše smysly, nevnímáme je

Představa X Vjem

- Představa** - méně přesná, méně zřetelná
- útržkovitá=*fragmentárnější*= není celistvá
 - individuálnost představ (každého zaujme něco jiného)
 - nestálá

Fyziologická podstata: paměťové stopy, které se vzájemně spojují a kombinují

Představy tvoří mezistupeň mezi smyslovým a rozumovým poznáváním

Asociační zákony spojování představ-

a/ **primární** – zákon dotyku v prostoru a čase (vybavuji si, jak se představy setkaly, jak spolu souvisejí, představuji si to, co bych chtěl, ale teď nemám)

- zákon současnosti a následnosti
- zákon podobnosti a kontrastu

b/ **sekundární**- zákon živosti (citová= emocionální významnost)

citově indiferentní= bezvýznamný X diferentní

- zákon novosti (neobvyklost, novost se lépe vybaví)
- zákon častosti

Dětské představy= tzv. eidetické představy= jasné, živé představy jako vjem (u umělců)

Perseverační představy= neustále se vracející představy (fantazie), vědomě je chci potlačit, ale z podvědomí se vysune--- souvisí s duševním onemocněním.

Typy představivosti:

- 1/ **vizuální**- zrak: obrazy, mapy, schémata
- 2/ **auditivní**- sluchová: melodie, hudba
- 3/ **motorické**- pohybové: výsledek činnosti
- 4/ **smíšený typ**
- 5/ **gustativní**- chuťové: chuťový zážitek, degustér

3/ Myšlení= zprostředkované a zobecňující poznání skutečnosti na základě vystižení podstatných znaků a vztahů

Myšlenkové operace:

- 1/ **analýza**= rozklad, rozbor
- 2/ **syntéza**= skládání
- 3/ **třídění**
- 4/ **srovnávání**
- 5/ **abstrakce**= vyčlením si podstatné (abstrahuji) a odhlížím od nepodstatného= zobecňování
- 6/ **konkretizace**= dostáváme se i ke studiu detailů
- 7/ **soud**= tvrzení, věta, co něco říká
- 8/ **úsudek**= odvození konečného soudu z jiných soudů

POJEM= výsledek myšlení

- vystižení podstatných a obecných znaků
- definován slovem, větou
- definování závisí na znalostech, zkušenostech a věku
- vznik systému= vzájemně související pojmy

Vývojové stupně myšlení:

- 1/ manipulace s předměty
- 2/ hlasitá řeč
- 3/ vnitřní proces

Řeč= nástroj komunikace

- vyjadřuje výsledky myšlení

Jazyk= nástroj řeči

- lexikální systém (slova)
- lexikální jednotky se mění podle gramatických pravidel (tvarosloví)+ syntax (skladba)- věty (slova do vět)

B/ Paměťové procesy:

Paměť'= proces buď mezi kognitivními procesy nebo výkonovými vlastnostmi
= psychický proces odrazu minulé zkušenosti v našem vědomí

Procesy paměti:

1/ **Zapamatování**= uložení do paměti

- bezděčné
- záměrné

2/ **Uchování**= přebývání v paměti

- charakteristický proces zapomínání- křivka....Ebbinghaus- pamatovat si materiál beze smyslu
- zapomínání chrání mozek před poškozením- duševní hygiena

3/ **Vybavování**= aktivizace minulé zkušenosti

- **3 stupně: podle shody materiálu s vybaveným**

a/ reprodukce: dobré vybavení

- maximální shoda s tím, co jsme se měli naučit

b/ upamatování, rozpomínání: nutné připomenout okolnosti

c/ znovupoznání: opětovné setkání s materiálem

Dělení paměti:

- **krátkodobá:** hippokampus rozhoduje o tom, co se má uložit do dlouhodobé paměti
- **dlouhodobá**

- **názorná**: = mechanická-souvisí s jednotlivými smysly (během 13-15 roku se mění na slovně-logickou)
- **slovně-logická**
- **bezděčná**: pamatuji si, co nechci
- **záměrná**: zapojení vůle

3-5leté děti- mechanická paměť

Psychické stavy: (= nálady)

- charakterizují jednání a chování, prožívání člověka po určitou dobu
- souvisí se stupněm podráždění CNS – **excitace**= nabuzení, vzruch, podráždění

X inhibice= útlum

Stupně aktivace CNS:

- 1/ **nízká**- spánek (útlum postupuje ve vlnách)
- 2/ **snížená**- stav mezi spánkem a aktivitou (vzbouzení, usínání, denní snění)
- 3/ **střední**- normální činnosti
- 4/ **zvýšená**- řešení problémů, ale ještě nic moc
- 5/ **vysoká**- stresující, řešení náročných problémů

Pozornost

- **křivka výkonnosti**: od 9-12 hodiny maximum, ráno a kolem 13-14 hodin útlum, kolem 20 hodin aktivita

- **projevy**: **a/ zaměřenost**= vybíráme si pouze něco (figura, pozadí)
b/ soustředěnost vědomí= stupeň intenzity, jak silně

- **vlastnosti**: **a/ rozdělování** = rozlišení 6-12 podnětů najednou
b/ přenášení pozornosti- časový sled

- **fyziologické základy pozornosti jsou reflexní- nepodmíněné**:

1/ **orientačně-pátrací reflex** : hledáme v novém prostředí – NOVOST

2/ zákon vzájemné indukce: inhibice X excitace v okolí.....čtu a neslyším zvonek souvislost s předchozí zkušeností

Druhy pozornosti: a/ úmyslná
b/ neúmyslná

Učení

širší pojetí: každé obohacování individuální zkušenosti v průběhu vývoje (nevrozené), týká se i vyšších živočichů

užší pojetí: záměrné, systematické, cílevědomé získávání vědomostí, dovedností a návyků

dochází k výsledkům učení

Vědomosti: soustavy představ, pojmů, soudů, úsudků – teoretické

Dovednosti: **a/ senzomotorické**- spojení vnímání s pohybem (jízda na kole, v autě..)

senzitivní= vnímající, smyslový
motorické= pohybové

b/ intelektové

c/ sociální- př. asertivita= dovednost, prosadit se
empatie= vcítit se, porozumět někomu, pomoci

Návyky: stereotyp- spjat s podvědomím

TEORIE UČENÍ

- 1) **Klasické podmiňování- I.P.Pavlov**
 - a) **1. signální soustava**- u živočichů; reakce na signál.....X
reflex..podmíněný/ nepodmíněný
 - b) **2. signální soustava**- člověk reaguje na slovo- představa- při opakování vznik dočasných paměťových stop- při opakování uchování, jinak pohasínání
- 2) **Teorie vhledu**
 - „šimpanz, banány“.....gestaltismus (vše se jeví jako celek)
 - zkouší- dívá se- **NÁPAD**
 - **POCHOPENÍ SOUVISLOSTÍ bez předchozích zkušeností**
- 3) **Senzomotorické**
- 4) **Pokus + omyl**
 - experimenty
 - **NÁHODA** vyřeší problém--- zapamatování
 - „kočka v kleci“
- 5) **Latentní**
 - tvorba kognitivních map v klidu, kdy je nepotřebujeme hned
- 6) **Verbální**
 - učení se slov **bez** chápání významu (básnička- malé děti)
- 7) **Pojmové**
 - učení se definic
 - chápání a zařazení do systému
- 8) **Sociální učení**
 - učení se života ve společnosti
 - **NÁPODOBA** = observační učení= typ sociálního učení

ČINITELÉ UČENÍ

- 1/ **VNITŘNÍ**- fyziologický stav
 - psychický stav (pozornost)
 - psychické předpoklady= dispozice (musí se rozvíjet)
 - osobnostní vlastnosti (vůle)
 - vliv předchozích vědomostí a dovedností
 - a/ negativní= **interference**= negativní ovlivnění nových vědomostí
 - b/ pozitivní= **transfer**- to, co jsme se naučili před tím nám pomáhá si zapamatovat a naučit se nové

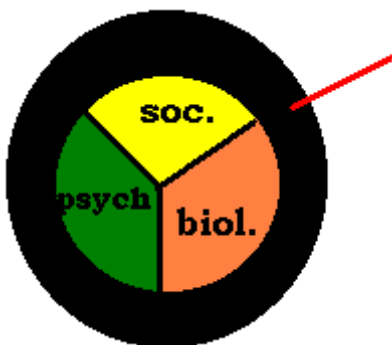
- 2/ **VNĚJŠÍ**– osobnost učitele (metodik, odborník, osobnost)
 - prostředí (třída)

- širší prostředí (ohodnocení **prestíže**= společenského uznání, vzdělání ve společnosti)
- učivo (náročnost, obsáhlost)

PSYCHOLOGIE OSOBNOSTI

- teoretická disciplína zabývající se rozdíly mezi osobnostmi
- studium psychiky osobnosti každého člověka
- a/ typické: typologické= shodné pro skupinu osobností
- b/ individuální: týkající se pouze 1 osoby

Osobnost je celek= *individuální jednota sociálních, biologických a psychických aspektů*

SEBEPOJETÍ= vědomí sebe sama pokud ne-
= uvědomění si individuální

1937 ALLPORT sepsal 50 různých definic osobnosti podle filosofických názorů

DEFINICE OSOBNOSTI

1) Introgenní- vnitřní záležitosti

- chápou osobnost jako navrstvování kolem původní vrozené síly (Freud, Jung, Adler)
- přeceňují biologické a vrozené

2) Exogenní- přeceňují úlohu prostředí

- formování osobnosti díky sociálním vlivům
- sociologizující teorie osobnosti= jedinec je soubor sociálních rolí, pozice v sociálním prostředí

TYOLOGIE OSOBNOSTI

A/ Konstituční - typická tělesná stavba podmiňuje psychologické vlastnosti osobnosti
psychický typ
- termín somatotyp= typ tělesné stavby

- 1) **Ernst KRETSCHMER (Německo)**- práce v psychiatrické léčebně s nemocnými pacienty, neměl zkušenosti se zdravými
- dílo „Tělesná stavba a charakter“

- a) **Pyknik**= tloušťák: zavalitý, krátké tělo a končetiny, žádný krk
- vzhled mezi 30-40 rokem
 - veselý, společenský, dobrosrdečný, citový, snadná odklonitelnost, soc. kontakt
- inklinuje k psychické nemoci: *maniodepresivité***= střídání období ***mánie (veselost)***, která se zkracuje, s obdobím ***deprese (úzkost, strach)***, které se prodlužuje v přibývajícím věku (př.: Kopecký) – pokud se neléčí, dochází k ***sebevraždě***
- Typ psychiky: *cyklotým***
- b) **Astenik**= hubený, vyzáblý, kost a kůže, dlouhé končetiny, vystouplý hrudník
- nemluví, uzavřený, orientovaný do sebe
 - sklon k perseveraci= ulpívání na jednotlivých obsazích vědomí a jejich opakování)
- inklinuje k psychické nemoci: *schizofrenii***= ***rozdvojení osobnosti***
- Typ psychiky: *schizoidní, schizotýmni***
- c) **Atlet**= široký krk, ramena
- menší přizpůsobivost v citění a myšlení
 - stabilita, houževnatost
- neinklinuje k žádné nemoci**
- Typ psychiky: *viskózní***= těžkopádný, prostý způsob myšlení, v afektu zuřivý, pomalejší
- d) **Smíšený typ**= z každého něco
- Typ psychiky: *dysplastik***

Kritika teorie- nedostatek zdravého materiálu, práce jen s nemocnými

- pouze pacienti
- ***determinismus***= vysvětlení něčím

2) William Herbert SHELDON (USA) – měření těla na 17 místech (tvář, tělo, body)

- práce s vysokoškolskými studenty

Teorie „zárodečných listů“

A) *ENDOMORFNÍ TYP*: nejvíce rozvinuta TS- společnost, živost, žije dneškem

B) *MEZOMORFNÍ TYP*: vyvinuty svaly, kosti, krevní oběh
: rád ovládá druhé- dominantní osoba, rád ovládá druhé
: sebevědomost

C) *EKTOMORFNÍ TYP*: vnější list
: vyvinuty nervy (astenik), citlivý, vztahovačný,
submisivní=podřízený

B/ Psychologické

- **Jungova teorie**- introvert, extrovert; temperament, psychika
- **Eysenck**- extro/ introvert + stabilita (nerozčílí se) X labilita (nálady, rychlé reakce) temperament
- **Hippokrates** – sangvinik, flegmatik, choleric, melancholik
- **Spranger**- dělení podle hodnot v životě, čemu kdo dává přednost
 - a) ekonomický- peníze, materiální statky
 - b) estetický- umění
 - c) sociální- pomáhat ostatním
 - d) mocenský- vládnout
 - e) ideový- náboženské, duchovní hodnoty, žádný materiál
 - f) teoretik- vědci, tvořivost, abstraktní poznání

STRUKTURA OSOBNOSTI

- **Dynamické vlastnosti**- s čím se narodíme, může se poopravit (temperament)
- **Aktivačně-motivační vlastnosti**- pudy, potřeby
- **Výkonové vlastnosti**- inteligence, emoce, soc.
- **Vztahově-postojové vlastnosti**- charakter
- **Seberegulační vlastnosti**- postoj k sobě samému

DYNAMICKÉ VLASTNOSTI- TEMPERAMENT

= hýbe s ostatními záležitostmi psychiky
- ovlivňuje myšlení, vnímání, chování, další stránky psychiky

Definice temperamentu:

= soustava psychických vlastností, které se projevují způsobem reagování, chování, prožívání, zvláště tím jak: a/ **rychle reakce vznikají**

b/ **jsou silné= intenzita**

c/ **rychle se střídají**

- vrozené, z části dědičné, vlivem výchovy se může usměrnit

Hippokrates (Řecko)- 5.-4. století př.n.l.....pokračoval a rozpracoval Dr.Galenos

Typologie podle poměru 4 tělních tekutin v těle

- a) **sangvinik (sangve=krev)**- živý, společenský, rychle reaguje, rychle mění názory, otevřený, nemyslí na budoucnost, bezstarostný
- b) **choleric (žlutá žluč)**- afekt, výbušné reakce, silné reakce
- c) **melancholik (černá žluč)**- vážný, uzavřený, má svůj svět, stálý v citech
- d) **flegmatik (hlen)**- nečinnost, přemýšlivý, snášenlivý, stálý, rozvážený

A) Sangvinik

Kladné: optimismus, všímavost, přizpůsobivost, podnikavost, pohotovost, výřečnost, aktivita, výkonnost, družnost v jednání, rozhodnost, otevřenost k druhým, nekonfliktnost, smířlivost, snášenlivost, ukázněnost, družnost, společenskost, bez trémy

Záporné: povrchnost, lehkomyšlnost, nerozvážnost, riskující, přehnaná odvážnost, nesoustředěnost, nestálost, snadno se nechá rozptýlit, po nadšení snadno ochabne, bezmyšlenkovitost, přílišná hovornost, ovlivnitelnost, malá náročnost k sobě, přehánějící vnější problémy, nekritičnost

B) Cholerik

Kladné: citové zážitky silné a hluboké, vášnivost, citlivost, schopnost silného volního zaujetí, zásadovost, velká pracovitost, výkonnost, rychlé pracovní tempo, snadný přechod od jedné činnosti ke druhé, iniciativnost, aktivnost, důkladnost, samostatnost, energičnost, snaha po uplatnění

Záporné: výbušnost, hněvivost, vzteklost, impulsivnost podléhání citovým hnutím, prudká vzplanutí, dráždivost, zbrkllost, špatné ovládání, dříve jedná než myslí, prudkost, netrpělivost, nevyváženost, nesnášenlivost, nesmiřitelnost, vzdorovitost, tvrdohlavost, prosazování vlastní vůle

C) Melancholik

Kladné: hluboké, stálé a trvalé city, vážnost, hlubokomyšlnost, svědomitost, smysl pro povinnost, houževnatost, pečlivost, rozvážnost, důkladnost, ohleduplnost k druhým, oddanost, věrnost

Záporné: pesimismus, malomyšlnost, smutek, obavy, starostlivost, ustaranost, plachost, bojácnost, zakřiknutost, skleslost, nevýraznost v projevu, bolestíinství, slabost a pomalost reakcí, neschopnost dlouhodobého pracovního zatížení a vypětí, rychlé vyčerpání, nejistota, nedostatek sebevědomí a odvahy, uzavřenost, samotářství, sklon zabývat se příliš vlastními prožitky, nedůvěřivost, urážlivost

D) Flegmatik

Kladné: vyrovnanost, smysl pro spravedlnost, chladnokrevnost, klid, trpělivost, vytrvalost, rovnoměrnost činnosti, schopnost snášet dlouhodobé zatížení, výkonnost, samostatnost, snášenlivost, přizpůsobivost, přátelskost, dobromyslnost, vyváženost reakcí, pořádkumilovnost, sebeovládání, disciplína

Záporné: nedostatek citového zaujetí, lhostejnost, malá citlivost, ochablost, pohodlnost, pomalost, váhavost, nerozhodnost, nedostatek pracovního nadšení, malá aktivita, neprůbojnost, nepružnost, stereotypnost, šablonovitost, přizpůsobivost jen prostřednictvím kompromisů

I.P.Pavlov (Rusko)- studium vyšší nervové činnosti

- studium vztahu mezi procesem excitace a inhibice

a) síla= intenzita

b) vzájemná vyrovnanost

c) vzájemná pohyblivost- jak rychle se nahrazují

Typ vyšší nervové činnosti

I) Silný- vyrovnaný- a/ živý (sangvinik)

b/ klidný (flegmatik)

- nevyrovnaný (choleric)
- II) Slabý (melancholik)

Hans Jürgen EYSENCK- typologie pracuje s Jungovými termíny **extrovert**, **introvert**

+ **stabilita** (vyrovnanost), **labilita** (nevyrovnanost)

AKTIVAČNĚ-MOTIVAČNÍ VLASTNOSTI

= souhrn činitelů nutících nás něco konat, nekonat **A) vnitřní= impulsy**
B) vnější= incentivy (= pobídky)

A) Vnitřní- potřeby

Popis činnosti: na začátku je potřeba, kterou si uvědomíme, spojíme ji s incentivou, vzniká MOTIV... motivace= souhrn činitelů,...uvědomění si CÍLE, tvorba PLÁNU, samotná ČINNOST. Pokud cíle nebylo dosaženo dochází k **FRUSTRACI**

- **dělení potřeb** : a/ nižší= primární= fyziologické= tělesné (potrava, spánek, pohyb/ aktivita, dýchání, pocit bezpečí, orientace, sex)
b/ vyšší= sekundární= psychické (specificky lidské)

MASLOW- nejdříve musejí být uspokojeny nižší potřeby a pak vyšší

- závisí na stupni rozvoje živočichů

Základní potřeby na vyšší úrovni

- poznávací
- aktivity (zájmy, kroužky)
- aspirace= dosahování cílů, které si klademe; úroveň a dosažitelnost

Sociální: - nutné, aby člověk patřil do nějaké skupiny= **afiliace**

- potřeba kladného ohodnocení= **prestiž**
- **kooperace**= potřeba spolupracovat
- **kompetice**= potřeba se srovnávat, soutěžení
- **dominance**= jen u někoho, tendence ovládat někoho, ovlivňovat
- X
- **submise**= nechává se ovládat, nevede, pasivní chování
- **observace**= potřeba imitace, nápodoby
- **identifikace**= potřeba ztotožnění
- **sympatie**= potřeba obliby
- **existenční potřeby:** smysl života (odchod do důchodu, přechodové záležitosti- střední škola...)
- **aspirace**= dosahování cílů, které si klademe; úroveň a dosažitelnost

Hierarchie v uspokojování potřeb:

- 1/ estetické potřeby
- 2/ poznávací potřeby
- 3/ potřeby rozvoje
- 4/ potřeba sebeúcty

- 5/ potřeba lásky
- 6/ potřeba bezpečí
- 7/ fyziologické potřeby

Zájmy: vnitřní činitelé motivace

= dlouhodobé, systematické, záměrné zaměřené aktivity jedince na určitou oblast poznání
- souvisí se sekundárními potřebami člověka

Návyky: vnitřní činitelé

= výsledek učení

- naučené způsoby chování a reagování- stereotypní, v určité situaci se chovám určitým způsobem
- sociální návyky- pozdrav
- nesprávný návyk--- **haló efekt**

B) Vnější činitelé motivace

1/ **systém sankcí**- odměny a tresty

2/ cíle= **perspektivy**- a/ blízké
b/ střední
c/ vzdálené

- souvisí se životními hodnotami (partner, vlivné postavení, dostatečné zázemí)

VÝKONOVÉ VLASTNOSTI

- ovlivňují výkon, úspěšnost jakékoli činnosti

- 1) **dispozice**= vloha= vrozený předpoklad úspěšného vykonávání určité činnosti
- 2) **dovednosti**= dílčí předpoklady k určité činnosti (podmínky)
- 3) **schopnosti**
- 4) **nadání**
- 5) **talent**
- 6) **genialita**

Intelligence= obecná schopnost- učit se ze zkušeností

- řešit nové problémy
- adaptovat se= přizpůsobit se
 - orientovat se v nových situacích na základě určení podstatných znaků a souvislostí

I. inteligenční testy:

Alfred BINET- 1904- úkol od francouzského ministerstva, aby separeoval děti v 1. třídě

- úkoly pro děti---- a) chronologický věk= biologický věk
b) mentální věk= úroveň duševních schopností pro daný věk
- někdy neodpovídá

William STERN- USA- za I. sv. války úkol vybrat lidi způsobilé k důstojnické funkci na základě IQ testu

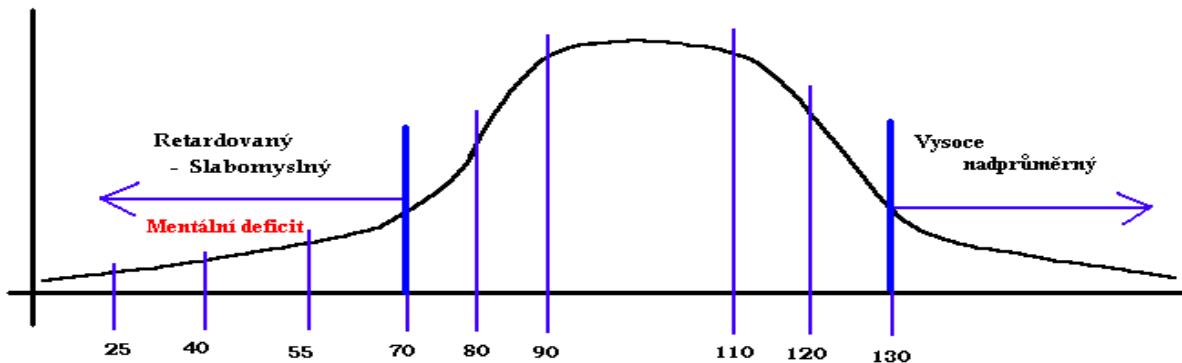
1) test Army- α : špatné, pouze z anglické mluvnice

2) test Army- β : neverbální, obrázky

Intelligenční kvocient= **mentální věk / chronologický věk x 100**

IQ skóre:

GAUSOVA KŘIVKA

0- 25....hluboce

25- 40...těžce (ležáci)

40- 55...středně

55- **70**...mírně

70- 80...hraniční

80- 90...slaboduchý

90- 110...normální

110- 120...bystrý

120- **130**...nadprůměrný

130 – výše..vysoce

nadprůměrný

Mentální deficit je často způsoben nedostatečnými sociálními podmínkami, někdy v kombinaci s tělesným postižením.

Zastavení mentálního vývoje na úrovni 3, 6, 13letého dítěte (podmínky)

Postižení: hormony (II. pohlavní znaky)

Geny (Downův syndrom)...v těhotenství

IQ testy- **WECHSLEROVA** inteligenční škála-1/ aritmetika

2/ porozumění textu

3/ číselné řady

4/ slovní zásoba

5/ podobnost

6/ obrázky

7/ doplnění obrázků

8/ paměť

Mentální retardace= zpomalení, zpoždění mentálního vývoje

Mentální deficit= nedostatek

Demence= získané chorobné oslabení rozumových schopností (=zhloupnutí)

- změny u dospělých jedinců (3 roky)

a) zažití traumatu= úrazu (poškození CNS, operace, nádory, zlomeniny)

b) stárnutí= stařecká demence

Oligofrenie= vrozená dědičná; důsledek poškození CNS

- a) chromozomy
 b) poškození ve vývoji: **1/ prenatalním**= vývoj plodu (léky, drogy, alkohol, zarděnky, rentgen)
2/ perinatálním= během porodu (porod koncem pánevním, přidušení)
3/ postnatálním= během prvních dnů vývoje po porodu do 2- 3 let (nepřítomnost enzymů)

Mentální deficit: IQ 70 a níže...

- Mírně** 52- 67 (debilové)- žádná logika, rozum na úrovni 10tiletého dítěte
Středně 36- 51 (imbecil)- těžko se učí číst a psát, úroveň 6tiletého dítěte
Těžce ...- 35 (idiot) – úroveň 2- 3letého dítěte, neurologická postižení, ležáci, spazmy, časově omezený život, neschopnost pohybu, obrny, nefungují reflexy, srdeční vady, vady receptorů, kombinace chorob

Vojtova metoda- stimulace reflexních míst bezprostředně po narození dítěte

Model IQ- manželé THURSTONOVÍ: 7 faktorů inteligence

- 1/ operace s čísly: numerické schopnosti
- 2/ slovní fluence: plynulost slovního vyjádření
- 3/ verbální myšlení= slovní: schopnost porozumět slovně sdělenému textu
- 4/ schopnost usuzování
- 5/ paměť
- 6/ prostorová orientace
- 7/ vjemová pohotovost: vnímání

Sociální inteligence= sociální takt: jedinec má schopnost správného reagování v mezilidských vztazích (prosadit se, komunikace, navázat+ udržet+ vhodně ukončit komunikaci)
 - vhodné zareagování na jakoukoli situaci

Emoční inteligence= 1. zareagování nás nutí vyjádřit city bez zapojení intelektu (trvá déle)
 - had na cestě

ZTAHOVĚ-POSTOJOVÉ VLASTNOSTI

- každá situace vyvolá reakci
- **první reakcí je reakce citů**..... únik X boj....nebo **ambivalentní postoj= + i -**
 ...současně mě to přitahuje, ale i odpuzuje
- Přitahuje X Odpuzuje X Lhostejnost
- **druhá reakce je rozumová** ...- může být v rozporu s první citovou
 - záleží na charakteru= postoje a vztahy k něčemu

- postoj= relativně ustálený způsob reagování na něco
3 stránky: a) rozumová= racionální (zdůvodnění)
b) iracionální- citová
c) emocionální

Druh postoje:

- 1) **předsudek**= na základě 1 vlastnosti tvorba názoru
 - iracionální složka
 - na základě zkušenosti,...obecný předpoklad
- 2) **přesvědčení**- racionální
- 3) **mínění**- verbalizované přesvědčení

Postoje se během života utvářejí, v dětství, v pubertě kritičnost a přehodnocování, prostředí, vývoj.

Charakter= vtisknutá značka.....u Freuda superego

Allport= eticky zhodnocená osobnost

Etika= věda o morálce; zakl. Sókratés

Morálka= společenské konvence, pravidlo jednat a chovat se nějakým způsobem

Struktura charakteru= stavba ... systém= soustava

Postoje - ke společnosti ... **COMTE** zakl. Sociologie, filosof- zavedl pojmy
EGOISTA X ALTRUISTA

- k sobě samému
- k problému a způsobu jeho řešení
- k práci
- k přírodě

Definice charakteru: ta část osobnosti, která umožňuje řídit jednání podle společných požadavků
- dáno rozumovou vyspělostí jedince

STÁDIA VÝVOJE CHARAKTERU:

- a) **Amorální**(egoistický)= kojeneček do 1 roku: impulzivní, egocentrický, vlastní potřeby
- b) **Egoistický**= rané dětství do 2-4 let: už nějak ovládá city, ne tolik impulzivní
- c) **Konformní**= předškolák- 1., 2., 3. třída: potlačena individualita, stádovitost, snaha o zalíbení
- d) **Iracionální vědomí**= adolescent: svá individualita, prosazení není rozumově podloženo
- e) **Racionálně-altruistický**= rozumný, vidí ostatní následky svého chování

Charakter se projevuje- v cílech, co si klademe

- v prostředcích, kterými dané cíle dosahujeme

POSTOJ K SOBĚ SAMÉMU

= ego= já= jáství= self= me..... (Freud- hledám sebe sama ID X Superego)

EGO= souhrn zkušeností

- vnitřní síla řídící všechno

- vědomí identity a výjimečnosti v čase a sociálním prostoru
- vědomí jedinečnosti
- osoba vnímaná, myšlená, cítěná sama sebou

1) SEBEUVĚDOMOVÁNÍ- já odlišné od okolí

- manipulace s končetinami
- zrcadlo
- dojmy, cítění vlastního těla
- vztahy k okolnímu prostředí= **INTERAKCE**

2) SEBEPOJETÍ= SEBEREFLEXE- hlavní je psychika

- souhrn postojů k sobě samému (sociální)

Co jsem? Co umím? Kam patřím? Jaký jsem?

Typy- a) reálné já

b) ideální já- kritika, ideál (+; -)

c) zrcadlové já- jak mě vidí ostatní.....nejlepší je od všeho něco

3) SEBEOCENĚNÍ- hodnotící složka.... Jsem dobrý?

AMBIVALENTNÍ= napůl, kolísá

Formuje se v nukleární rodině (od 3 let, puberta)

Zdroje: a) v činnostech- něco mi jde lépe, hůře, ostatní

b) srovnávání výsledků činnosti

c) interakce s ostatními